

Nr 96

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överlåtelse av viss kronan tillhörig mark m. m.; given Stockholms slott den 9 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begäres i sex fall riksdagens medgivande att överlåta viss kronan tillhörig mark för huvudsakligen bostadsbebyggelse. I propositionen föreslås sålunda försäljning *dels* i två fall till Sollentuna köping av markområden å Järvafältet, i ena fallet ett område väster om Helenelunds station och i det andra fallet ett område vid Knista gård, *dels* till ett bolag och en bostadsstiftelse av mark ingående i ett område benämnt Skogås i Huddinge kommun, *dels* till Uppsala stad av återstoden av de områden av Upplands signalregementes mark som till följd av den av 1955 års riksdag beslutade förbandsomflyttningen (»I 8-kedjan») frigjorts för bostadsbebyggelse, *dels ock* till Hälsingborgs stad av huvuddelen av förutvarande Skånska kavalleriregementets mark och anläggningar. Slutligen föreslås byte av mark i Karlsborgs kommun mellan kronan och kommunen.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1962.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLM-QVIST.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor om överlåtelse av viss kronan tillhörig mark m. m. och anför därvid följande.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1961: 67 har riksdagen i skrivelse 1961: 187 bemyndigat Kungl. Maj:t, bland annat, att under budgetåret 1961/62 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt — när fråga är om egendom som redovisas å försvarets fastighetsfond — taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 70 000 kr., eller där taxeringsvärde inte är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, ävensom förklarat, att detsamma skall gälla jämväl beträffande byte av sådan egendom. I proposition den 23 februari 1962 har chefen för finansdepartementet föreslagit fortsatt tillämpning under budgetåret 1962/63 av det av riksdagen för budgetåret 1961/62 åt Kungl. Maj:t lämnade medgivandet. I det följande anmäles av fortifikationsförvaltningen ingivna ärenden vilka bör underställas riksdagen.

Innan jag anmäler ifrågavarande ärenden, vill jag erinra om att jag vid anmälan av propositionen 1962: 41 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1962/63 beträffande redovisningen av köpeskillingar, som inflyter vid markförsäljningar m. m., föreslagit, att från och med nästa budgetår ändring i gällande redovisningsbestämmelser vidtages, så att det bokförda värdet av försäld mark uppskrives i nivå med köpeskillingen, som därvid i sin helhet kommer att redovisas såsom övriga kapitalmedel.

1.

Med skrivelse den 17 januari 1962 har *fortifikationsförvaltningen* överlämnat ett den 30 november och den 6 december 1961 dagtecknat köpekontrakt, enligt vilket ämbetsverket, å kronans vägnar, med kommunal-

nämnden i Sollentuna köping träffat avtal om försäljning — under förbehåll av Kungl. Maj:ts och kommunalfullmäktiges i Sollentuna godkännande — till köpingen av ett å Järvafältet väster om Helenelunds station beläget område om cirka 4,10 hektar för en köpeskilling av 140 000 kr. Området avses att jämte viss angränsande mark av köpingen användas för bostadsbebyggelse. Enligt avtalet förbinder sig köpingen att erbjuda försvarsstabens bostadsdetalj till fördelning en tredjedel av samtliga de bostadslägenheter, vilka uppföres inom hela exploateringsområdet, att vid försäljning av tomt eller upplåtelse av tomträtt icke betinga sig högre ersättning än som påkallas av dess självkostnader samt att på egen bekostnad ordna och underhålla förbindelserna från de enskilda vägar, som från återstoden av stamfastigheterna leder in på det av köpingen förvärvade området. Beträffande avtalets innehåll i övrigt torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. — Fortifikationsförvaltningen hemställer, att avtalet måtte godkännas.

Av fortifikationsförvaltningens skrivelse inhämtas vidare bland annat följande. Chefen för armén har — under förutsättning att för militär trafik användbar väg över området även efter detsammans bebyggande finnes tillgänglig för färd till och från Järvafältet samt att vissa bostadslägenheter reserveras för försvarsanställd personal — tillstyrkt att försäljningen genomföres. Genom köpingens försorg har förslag utarbetats till stadsplan för exploateringsområdet i dess helhet, vilket omfattar omkring 8 hektar och inom vilket 335 bostadslägenheter beräknas kunna uppföras. Genom fortifikationsförvaltningens försorg har den del av exploateringsområdet, som tillhör försvaret och som omfattar 4,55 hektar, värderats och därvid åsatts ett värde av 4 kr. per kvadratmeter eller 182 000 kr. Bostadsstyrelsen har i yttrande över värderingen till fortifikationsförvaltningen anfört, att exploateringsområdets bebyggande kommer att medföra betydande extraordinära kostnader, enär grundvattenytan ligger så högt, att tidvis stora områden står under vatten. Detta förhållande kan medföra, att stadsplaneförslaget i vissa delar måste omarbetas. Någon exploateringskalkyl för området kan därför icke upprättas. Bostadsstyrelsen har vidare konstaterat, att någon direkt jämförbar försäljning ej förekommit i orten. Med utgångspunkt från gjord bedömning och med beaktande av att förutom den höga grundvattennivån besvärande bullerstörningar genom områdets belägenhet omedelbart intill riksväg 13 kan inverka sänkande på markvärdet har bostadsstyrelsen funnit skäligen, att köpeskillingen bestämdes till 3 kr. per kvadratmeter eller totalt 136 500 kr. För egen del har fortifikationsförvaltningen funnit dels att ur stadsplaneförslaget bör utgå ett område om 0,45 hektar, vilket icke erfordras för den blivande exploateringen, dels ock att råmarkspriset med hänsyn till vad bostadsstyrelsen anfört bör sättas lägre än vad som vid värderingen föreslagits. Sedermera har överenskommelse träffats mellan ämbetsverket och kommunalnämnden i Sollentuna dels om

begränsning av försäljningsområdet till omkring 4,10 hektar, dels ock om en köpeskilling av cirka 3 kr. 40 öre per kvadratmeter eller 140 000 kr. Området, vilket redovisas å kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond, är icke för sig bokfört utan ingår som del av en större bokföringsenhet. Fortifikationsförvaltningen har uppskattat områdets bokförda värde till i runt tal 1 400 kr. — Avtalet har godkänts av kommunalfullmäktige i Sollentuna den 13 december 1961.

Departementschefen

Då ifrågavarande område synes utan olägenhet kunna avstås av försvaret och då försäljningen kommer att underlätta bostadsanskaffningen för försvarsanställd personal, anser jag mig böra tillstyrka att försäljningen genomföres. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge

att ifrågavarande område må försäljas till Sollentuna köping på i huvudsak de villkor som angivits i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

2.

Med skrivelse den 9 februari 1962 har *fortifikationsförvaltningen* med överlämnande av två köpekontrakt angående försäljning av två markområden, belägna i närheten av Skogås hållplats i Huddinge kommun, hemställt, att avtalen måtte godkännas.

Enligt det ena avtalet, dagtecknat den 23 januari och den 8 februari 1962, har ämbetsverket, å kronans vägnar, med Byggnadsaktiebolaget Hallström & Nisses, Sundsvall, träffat avtal om försäljning — under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande — till bolaget av ett område om cirka 8,23 hektar, bestående av *dels* fastigheten Trångsund 2¹, om cirka 5,59 hektar, dels ock cirka 2,64 hektar av fastigheten Länna 4², allt i Huddinge kommun, för en köpeskilling av 247 000 kr. Enligt det andra avtalet, dagtecknat den 22 januari och den 8 februari 1962, har ämbetsverket, å kronans vägnar, med Bostadsstiftelsen Spåret, Huddinge, träffat avtal om försäljning — under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande — till stiftelsen av ett område om 30,5 hektar, bestående av *dels* fastigheten Länna 1¹⁰ om cirka 0,28 hektar, *dels ock* cirka 30,2 hektar av fastigheten Länna 10¹, allt i Huddinge kommun, för en köpeskilling av 910 000 kr. Såväl bolaget som stiftelsen har i förevarande köpekontrakt förbundit sig att söka statliga lån för bebyggande av områdena, samt att vid avyttrande av till dem överlåten tomtmark icke betinga sig högre ersättning för marken än som godtages vid utlämnande av statliga lån för bostadsbebyggande på sådan mark. Vidare har med hänsyn till statens behov av bostäder inom stockholmsområdet i båda avtalen införts förbindelser för förvärvarna att beträffande fär-

digställda lägenheter uthyra 50 procent av dessa — med procenttalet utlagt å samtliga lägenhetstyper — till statstjänstemän, varvid bolaget förbundet sig att erbjuda försvarsstabens bostadsdetalj lägenheterna till fördelning och stiftelsen förbundet sig att verkställa uthyrningen efter rekommendation av Samarbetsdelegationen för främjande av bostadsanskaffning åt statsanställda i Stor-Stockholm. I denna samarbetsdelegation är ett tiotal centrala ämbetsverk och myndigheter, bl. a. försvarsstaben, företrädta. Beträffande de båda avtalens innehåll i övrigt torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Av fortifikationsförvaltningens skrivelse inhämtas vidare bland annat följande. Före och under första världskriget anskaffades för befästningsändamål vissa markområden norr och söder om Stockholm. Dessa områden med därå uppförda befästningsanläggningar har benämnts »Stockholms norra och södra landfronter». Den södra landfronten, varom här är fråga, består till huvudsaklig del av ett sammanhängande område om cirka 120 hektar mellan sjöarna Magelungen och Drevviken. Inom området finnes ett antal äldre befästningsanläggningar, såsom skyttevärn, pjäsvärn för kanoner och kulsprutor samt skyddsrum. Nordost om kronans markområde, mellan detta och Nynäsbanan, äger Huddinge kommun mark. Sedan kommunen, som hade för avsikt att exploatera denna mark för bostadsbebyggelse m. m., meddelat fortifikationsförvaltningen, att även vissa delar av kronans mark borde stadsplanläggas i detta sammanhang, har ämbetsverket av militärbefälhavaren för IV. militärområdet och chefen för försvarsstaben inhämtat, att hinder ur militär synpunkt icke föreligger för exploatering av kronans område. Kommunen har sedermera i samverkan med fortifikationsförvaltningen uppgjort dels skiss till generalplan för kronans och kommunens områden samt angränsande delar av Huddinge, dels ock förslag till dispositionsplan för de närmast berörda områdena, gemensamt benämnda Skogås. Planerna innebär för den av kronan ägda marken i huvudsak, att densamma avses för dels bostadsbebyggelse med flerfamiljshus, dels ock bebyggelse med villor samt rad- och kedjehus i anslutning till befintlig villabebyggelse. Vidare avses enligt planerna delar av nämnda mark dels lämnas obebyggda såsom grönområde, dels ock avsättas för skoländamål. Denna dispositionsplan, vilken utarbetats i anslutning till gällande regionplan för stockholmstrakten, har fortifikationsförvaltningen funnit sig kunna godtaga. Beträffande huvuddelen av den del av kronans ifrågasvarande mark som är belägen mellan Nynäsvägen och Nynäsbanan har planarbetet fortsatt för åstadkommande av detaljplaner för den där enligt dispositionsplanen avsedda bostadsbebyggelsen. Detta planarbete har nu framskridit så långt, att underlag föreligger för en försäljning av största delen av denna mark.

Av förenämnda två till försäljning föreslagna områden om 8,23 respektive 30,5 hektar skall norra delen av förstnämnda område enligt fastställd

stadsplan bebyggas med flerfamiljshus — sammanlagt 170 lägenheter — och med skolhus samt södra delen enligt utkast till stadsplan bebyggas med 27 kedjehus. Området om 30,5 hektar avses enligt förslag till stadsplan bebyggas väsentligen med flerfamiljshus. Därutöver planeras enligt stadsplaneförslaget för området skola, ålderdomshem, daghem och butiker. Antalet bostäder beräknas till 1 100—1 150. Kommunen och fortifikationsförvaltningen har godtagit den angivna utnyttjandegraden. Förevarande områden med därå befintliga anläggningar är redovisade å befästningars delfond av försvarets fastighetsfond. Områdena är icke för sig bokförda utan ingår i en större bokföringsenhet. Fortifikationsförvaltningen uppskattar deras bokförda markvärde till 167 000 kr. Det bokförda byggnadsvärdet har beräknats till 182 435 kr., vilket belopp är helt avskrivet. Områdena har värderats av fortifikationsförvaltningen. Därvid har området om 8,23 hektar åsatts ett värde av 247 000 kr. och området om 30,5 hektar ett värde av 910 000 kr. Bostadsstyrelsen har i yttrande till fortifikationsförvaltningen ansett de områdena åsatta värdena rimliga.

Fastigheten Länna 1°, som ingår i området om 30,5 hektar, har kronan enligt gåvobrev 1915 bekommit i gåva. I gåvobrevet anges att »jordområde» gives »att användas till befästningsanläggningar för Stockholms fasta försvar». Då givaren icke angivit, hur han önskade att kronan skulle förfara med fastigheten, därest den icke längre kunde användas för det angivna ändamålet och då fastigheten icke längre har någon funktion att fylla ur försvarssynpunkt, möter enligt fortifikationsförvaltningens mening icke något hinder mot att kronan försäljer fastigheten. Såsom förut nämnts är fastigheten redovisad å befästningars delfond av försvarets fastighetsfond. Därmed följer enligt av Kungl. Maj:t den 29 juni 1946 meddelade bestämmelser, att köpeskillingen för fastigheten skall till en del — vad som motsvarar fastighetens bokförda nettovärde — tillföras investeringsstaten för fastighetsfonden och till återstoden tillgodoföras fondens underhållsstat. Vid detta förhållande och då under fastighetsfonden för närvarande investeras stora belopp i anläggningar, som är avsedda att tjäna det fasta försvaret av stockholmsregionen, anser fortifikationsförvaltningen att någon särskild åtgärd i anledning av det ovan refererade uttalandet i gåvobrevet icke är påkallad.

Riksrevisionsverket hävdar i utlåtande (15/2 1962), att det bokförda värdet av den försålda marken bör uppskrivas i nivå med köpeskillingen, som därvid i sin helhet kommer att redovisas såsom övriga kapitalmedel.

Departementschefen

Ifrågavarande till försäljning föreslagna områden anskaffades före och under första världskriget för stärkande av Stockholms försvar. Då desamma numera saknar militär betydelse och då försäljningen kommer att under-

lätta bostadsanskaffningen inom stockholmsområdet för statsanställda, anser jag mig böra tillstyrka att försäljningen genomföres.

En del av ifrågavarande områden utgöres av fastigheten Länna 1¹⁰, som kronan år 1915 erhållit i gåva, att användas till befästningsanläggningar för Stockholms fasta försvar. Med hänsyn till de stora investeringar som för närvarande göres under fastighetsfonden för bland annat stärkandet av försvaret av stockholmsregionen anser jag, att köpeskillingen för denna fastighet bör redovisas efter samma grunder som jag förordat för övriga fastighetsförsäljningar.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge

att ifrågavarande fasta egendom må försäljas till Byggnadsaktiebolaget Hallström & Nisses i Sundsvall och till Bostadsstiftelsen Spåret i Huddinge på i huvudsak de villkor, som angivits i de rörande försäljningen upprättade avtalen.

3.

Med skrivelse den 14 februari 1962 har *fortifikationsförvaltningen* överlämnat ett den 31 januari och den 8 februari 1962 dagtecknat köpekontrakt, enligt vilket ämbetsverket, å kronans vägnar, med drätselkammaren i Uppsala, å Uppsala stads vägnar, träffat avtal om försäljning — under förbehåll av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i staden godkännande — till staden av tre markområden i Uppsala om tillhopa cirka 70 hektar tillhörande Upplands signalregementes övningsfält för en köpeskillning av en miljon kronor. Områdena avses att av staden huvudsakligen användas för bostadsbebyggelse. Enligt avtalet förbinder sig staden att ställa 50 hyreslägenheter till försvarsstabens bostadsdetaljs förfogande. I avtalet har staden även förbundit sig att vid försäljning av tomt eller upplåtelse av tomt rätt inom områdena icke betinga sig högre ersättning än som godtages vid utlämnande av statliga lån för bostadsbyggande på sålunda försäld eller upplåten mark. Beträffande avtalets innehåll i övrigt torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. — Fortifikationsförvaltningen hemställer att avtalet måtte godkännas.

Av fortifikationsförvaltningens skrivelse inhämtas vidare bland annat följande. Genom den av 1955 års riksdag (prop. 1955: 110, SU 128, rskr 300) beslutade förbandsomflyttningen (»I 8-kedjan») har det blivit möjligt att för bostadsbebyggelse friställa vissa områden av förutvarande Upplands regementes (numera Upplands signalregementes) övningsfält. Under åren 1956—1961 har försålts mark med en sammanlagd areal av 43,15 hektar. Köpeskillingen utgör sammanlagt 1,462 miljon kronor. Härutöver har fortifikationsförvaltningen reserverat ett område om cirka 13,2 hektar för Uppsala universitets behov. Förevarande till försäljning avsedda områden utgör den ytterligare mark av signalregementets markinnehav som i

enlighet med i propositionen 1955: 110 gjorda uttalanden kan avstås för tillgodoseende av civila markintressen. De aktuella områdena utgöres av *dels* ett område inom stadsdelen Västra Eriksberg om cirka 44,8 hektar, *dels* mark inom stadsdelen Norby-Valsätra om sammanlagt omkring 23,6 hektar, *dels ock* ett område inom södra delen av Valsätra om cirka 1,49 hektar. Områdena utom en del av området inom Västra Eriksberg som skall bibehållas som naturpark avses bebyggas. Inom områdena beräknas sammanlagt cirka 230 lägenheter och 80 enfamiljshus kunna uppföras. Marken är icke för sig bokförd utan ingår i en större bokföringsenhet. Fortifikationsförvaltningen har uppskattat dess andel av detta bokföringsvärde till 241 000 kr. Värdet av marken har uppskattats till 1 miljon kronor. Av detta belopp belöper 584 000 kr. på exploateringsmarken exklusive växande skog. Bostadsstyrelsen har i yttrande till fortifikationsförvaltningen rörande värdet av exploateringsmarken godtagit nämnda värdering. Fortifikationsförvaltningen har funnit förenämnda totalvärde för marken för kronan godtagbart. — Samråd i ärendet har ägt rum med chefen för armén.

Departementschefen

Gentemot en försäljning av ifrågavarande tre områden av Upplands signalregementes mark till Uppsala stad synes icke vara något att erinra. Marken har frigjorts för bostadsbebyggelse som en följd av den av 1955 års riksdag beslutade förbandsomflyttningen (»I 8-kedjan»). Genom förevarande försäljning kommer mark att ha avyttrats i den omfattning som åsyftats i propositionen 1955: 110. Jag föreslår, att försäljningen får genomföras på i huvudsak de villkor som i det föregående angivits.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge att ifrågavarande mark må försäljas till Uppsala stad på i huvudsak de villkor som angivits i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

4.

Med skrivelse den 17 februari 1962 har *fortifikationsförvaltningen* överlämnat ett den 13 och den 17 februari 1962 dagtecknat köpekontrakt, enligt vilket ämbetsverket, å kronans vägnar, med kommunalnämnden i Sollentuna köping träffat avtal om försäljning — under förbehåll av Kungl. Maj:ts och kommunalfullmäktiges i Sollentuna godkännande — till köpingen av ett område om cirka 8,15 hektar av stadsägan nr 534 i Sollentuna köping, beläget vid Knista gård inom Järnafältet, för en köpeskilling av 938 000 kr. Beträffande avtalets innehåll i övrigt torde få hänvisas till handlingarna i ärendet. — Fortifikationsförvaltningen hemställer, att avtalet måtte godkännas.

Av fortifikationsförvaltningens skrivelse inhämtas vidare bland annat

följande. Genom den nu pågående ombyggnaden till motorväg av riksväg nr 13 mellan Stockholm och Märsta avskäres i höjd med Turebergs och Häggviks stationer ett område om cirka 75 hektar från Järvafältet i övrigt. Sollentuna köping har hos försvarets fastighetsnämnd anhållit att få förvärva området. Fastighetsnämnden har i samråd med chefen för armén klarlagt, att ur försvarets synpunkt hinder icke föreligger mot att området avstås för tillgodoseende av andra samhällliga ändamål. För närvarande pågår genom köpingens försorg upprättande av dispositionsplan för området. Sedermera har köpingen anhållit att i första hand få förvärva en del av förenämnda område om cirka 75 hektar, omfattande 8,15 hektar. Förevarande till försäljning avsedda område om 8,15 hektar ingår i ett för Häggviks industriområde upprättat stadsplaneförslag. Fastighetsnämnden har intet haft att erinra mot försäljningen. Berörda område, vilket redovisas å kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond, ingår såsom en del i en större redovisningsenhet. Med hänsyn härtill har ämbetsverket verkställt uppskattning av områdets bokförda markvärde, vilket beräknats till cirka 7 500 kr. Värdet av området har av ämbetsverket beräknats till 938 000 kr.

Departementschefen

Då ifrågavarande område synes utan olägenhet kunna avstås av försvaret, anser jag mig böra tillstyrka att försäljningen genomföres. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge

att ifrågavarande område må försäljas till Sollentuna köping på i huvudsak de villkor som angivits i det rörande försäljningen upprättade avtalet.

5.

Med skrivelse den 19 februari 1962 har *försvarets fastighetsnämnd* överlämnat en av fastighetsnämnden och Hälsingborgs stads fastighetsnämnd gemensamt upprättad promemoria, dagtecknad den 18 januari 1962, enligt vilken, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i Hälsingborg godkännande, till staden försäljes ett område om cirka 250 hektar, utgörande *dels* hela stadsägor och delar av stadsägor i Hälsingborgs stad, *dels* fastigheterna Väla 1^a och 5¹⁴ i Kropps socken, samt inom området befintliga, kronan tillhöriga byggnader och andra anläggningar som är att hänföra till fast egendom. Förenämnda fasta egendom utgör huvuddelen av förutvarande Skånska kavalleriregementets (f. d. K 2) mark och anläggningar. Den överenskomna köpeskillingen utgör 7 725 000 kr. Utöver den överenskomna köpeskillingen skall staden erlægga ett belopp av 275 000 kr. Sistnämnda belopp är avsett för bestridande av kostnaderna för *dels* upp-

förande på annan plats av en inom det försålda området befintlig förrådsanläggning, vilken alltjämt erfordras för kronans behov men icke kan kvarligga på sin nuvarande plats med hänsyn till planerad exploatering av området, dels uppförande av stängsel kring det område, som skall kvarbliva i kronans ägo, dels ändrings- och inredningsarbeten beträffande vissa byggnader inom kronans kvarvarande område i syfte att möjliggöra överflyttning dit av den verksamhet som kronan nu bedriver i de till staden överlåtna byggnaderna. Staden har vidare förbundit sig att, när staden framdeles utnyttjar den överlåtna marken på sådant sätt att inom området befintliga skjutbanor icke längre kan användas för skjutövningar, på allt sätt medverka till att de frivilligorganisationer m. fl., som för närvarande utnyttjar skjutbanorna, beredes möjlighet att bedriva sina skjutövningar på annan lämplig plats. Innehållet i övrigt i den mellan kronan och staden träffade överenskommelsen framgår av promemorian. — Fastighetsnämnden hemställer, att uppdrag måtte lämnas åt fortifikationsförvaltningen att träffa avtal med Hälsingborgs stad om försäljning av det med överenskommelsen avsedda markområdet och byggnaderna på i huvudsak de villkor som intagits i promemorian.

Fastighetsnämnden har i skrivelsen anfört bland annat följande.

1951 års riksdag beslöt efter förslag i propositionen 1951: 110 att Skånska kavalleriregementet skulle indragas från och med budgetåret 1952/53. F. d. K 2 kasernetablisement är beläget i norra delen av Hälsingborgs stad. Etablisementet omfattar kanslihus, två kasernbyggnader, ridhus, fem stall- och garagebyggnader, exercishus, matinrättning, hästklinikbyggnad samt ett flertal andra byggnader. I anslutning till kasernetablisementet ligger f. d. K 2 övningsområde. Kasern- och övningsområdena omfattar tillhopa cirka 260 hektar, varav cirka 225 hektar inom stadens område och cirka 35 hektar inom Kropps socken.

Genom beslut den 6 april 1956 uppdrog Kungl. Maj:t åt fastighetsnämnden att med Hälsingborgs stad förhandla om försäljning av de delar av f. d. K 2 kasernetablisement jämte därtill hörande mark som icke erfordrades för försvaret eller andra statliga ändamål samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag vartill förhandlingarna kunde giva anledning.

Rörande behovet att disponera f. d. K 2 byggnader för statliga ändamål m. m. må följande anföras.

Inom kanslihuset har vissa lokaler uthyrts till statens bilinspektion. Övriga lokaler inom etablisementet har uthyrts för andra civila ändamål. Önskemål föreligger att bilinspektionen fortsättningsvis skall få disponera lokaler inom etablisementet samt att delar därav skall få utnyttjas för lokaler för förråd för civilförsvaret. Enligt ett mellan fångvårdsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen träffat avtal har till fångvårdens nyttjande upplåtits ett område om cirka 20 000 m² av f. d. K 2 kasernområde ävensom de inom området befintliga byggnaderna, nämligen kanslihuset och en kasernbyggnad. Sedermera har upplåtelsen utökats till att omfatta, förutom kansli-

huset och en kasernbyggnad, jämväl exercishuset och huvuddelen av den andra kasernbyggnaden. Upplåtelsen gäller till den 1 november 1969.

Lokaler som tidigare utnyttjats av djurkliniken vid K 2 är intill den 1 juli 1962 upplåtna till Malmöhus läns hushållningssällskap och användes som djursjukhus. I skrivelse den 27 juli 1961 har hushållningssällskapet hos Kungl. Maj:t gjort framställning om att — såvitt avser djursjukhusets lokalfråga — kronan måtte antingen för längre tid uthyra de av djursjukhuset disponerade lokalerna till hushållningssällskapet eller låta försälja mark och lokaler till sällskapet. Enligt vad fastighetsnämnden under hand inhämtat har ställning ännu icke tagits till frågan om den fortsatta dispositionen av ifrågavarande lokaler för djursjukhuset i Hälsingborg. Ett för djursjukhuset lämpat område kan utan olägenhet undantagas vid en försäljning av huvuddelen av f. d. K 2 mark.

Arméchefen, som på begäran av fastighetsnämnden verkställt utredning om vilken del av f. d. K 2 kasernetablisement som bör bibehållas i försvarets ägo, upplyser, att Malmö försvarsområde för närvarande disponerar lokaler för förråds- och verkstadsändamål inom västra och nordöstra delarna av kasernetablisementet. Huvuddelen av dessa lokaler är i utmärkt skick. En flyttning till annan plats kommer enligt arméchefen att medföra krav på avsevärda investeringar. Däremot har det visat sig möjligt att koncentrera verksamheten till lokaler i västra delen av etablisementet och utrymma de av försvarsområdet disponerade lokalerna i etablisementets nordöstra del. Kostnaderna för erforderliga investeringar uppskattas av arméchefen till cirka 100 000 kr. Övriga delar av kasernetablisementet — med undantag dock för vissa expeditionslokaler i en av kasernbyggnaderna — erfordras enligt arméchefen icke för försvarets del.

Fastighetsnämnden anser det klarlagt, att huvuddelen av f. d. K 2 kasernetablisement under en avsevärd tid kommer att behöva disponeras dels för försvarsändamål (förråd o. d.), dels för fångvårdsändamål. Med hänsyn härtill bör enligt nämnden huvuddelen av etablisementet undantagas om marken försäljes till Hälsingborgs stad. Härigenom möjliggöres för statens bilinspektion att fortsättningsvis förhyra expeditionslokaler inom etablisementet. De lokaler som icke erfordras för nämnda ändamål kan disponeras för att täcka andra statliga behov eller uthyras för civila ändamål. Byggnader och område som disponeras av djursjukhuset i Hälsingborg kommer härvid att tills vidare bibehållas i kronans ägo.

Den överlåtna marken och byggnaderna är redovisade å kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond. Det bokförda värdet å marken uppgår till i runt tal 1 600 000 kr. Det bokförda värdet å de byggnader, som försäljes till staden, uppgår till 205 150 kr., varav oavskrivet återstår 25 635 kr. Ifrågavarande mark och byggnader har av fastighetsnämnden åsatts ett värde av 8 miljoner kronor. Värderingen har skett med utgångspunkt i att marken skall utnyttjas för industribebyggelse.

Fastighetsnämnden anser den träffade uppgörelsen skälig och för kronan godtagbar. Enligt uppgörelsen överlåter kronan till Hälsingborgs stad huvuddelen av f. d. K 2 mark m. m. men bibehåller den del av kasernområdet med byggnader, som erfordras för bland annat försvarets och fångvårdens

del. Därest i en framtid behov icke längre föreligger av kasernetablissemmentet för statliga ändamål synes frågan om överlåtelse av etablissementet till staden böra upptagas till förnyad prövning. För stadens del innebär uppgörelsen att staden erhåller välbelägen mark inom södra delen av f. d. K 2 övningsområde för omedelbar exploatering samt i norra delen av övningsområdet en betydande markreserv för framtida disposition.

Departementschefen

Till följd av 1951 års riksdags beslut om indragning av Skånska kavalleriregementet (f. d. K 2) erfordras huvuddelen av regementets övningsområde icke längre för försvarsändamål. Ej heller för andra statliga ändamål föreligger behov av denna mark. Däremot kommer, såsom framgår av vad som i det föregående anförts, huvuddelen av regementets kasernetablissemment under en avsevärd tid att behöva disponeras för försvars- och fångvårdsändamål.

Försvarets fastighetsnämnd har haft i uppdrag att med Hälsingborgs stad förhandla om försäljning av de delar av f. d. K 2 kasernetablissemment jämte därtill hörande mark som icke längre behöver disponeras för statliga ändamål. Enligt den preliminära överenskommelse som fastighetsnämnden träffat med Hälsingborgs stad förvärvar staden huvuddelen av f. d. K 2 mark utom en del av kasernområdet med därå befintliga byggnader för 8 miljoner kronor. Jag anser den av fastighetsnämnden med Hälsingborgs stad träffade överenskommelsen godtagbar och tillstyrker försäljningen. Genom densamma erhåller staden välbelägen mark för omedelbar exploatering samt en betydande markreserv för framtida disposition.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge

att ifrågavarande fasta egendom må försälas till Hälsingborgs stad på i huvudsak de villkor som angivits i den rörande försäljningen upprättade promemorian.

6.

Med skrivelse den 28 februari 1962 har *fortifikationsförvaltningen* överlämnat ett mellan förvaltningen, å kronans vägnar, och kommunalnämnden i Karlsborgs kommun under förbehåll av Kungl. Maj:ts och kommunalfullmäktiges i Karlsborg godkännande träffat avtal om markbyte mellan kronan och kommunen. Enligt avtalet överlåter kronan till kommunen ett område om cirka 27,5 hektar av fastigheten Svanvik 1¹ i Karlsborgs socken med därå befintliga, kronan tillhöriga byggnader. Kommunen överlåter till kronan två områden i nämnda socken, nämligen *dels* ett område om cirka 0,85 hektar av fastigheten Svanvik 1², *dels ock* ett område om cirka 4,2 hektar av fastigheten Svanvik 1¹⁰. I mellangift erlägger kommunen till kronan ett belopp av 211 300 kr. Beträffande avtalets innehåll i övrigt

torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, — Fortifikationsförvaltningen hemställer att avtalet måtte godkännas.

Av fortifikationsförvaltningens skrivelse inhämtas vidare bland annat följande. Inom Karlsborgs kommun råder stor brist på tomtmark för bostadsbebyggelse. Kommunen önskar därför förvärva ett för ändamålet lämpligt, i anslutning till Bottensjön beläget område om cirka 27,5 hektar i Norra Skogen. Chefen för armén och militärbefälhavaren för III. militärområdet har tillstyrkt, att området överlåtes. De två områden som kronan förvärvar av kommunen utgör säkerhetsområde för spårlysfabriken vid ammunitionsfabriken i Karlsborg och får med anledning härav icke bebyggas. Förenämnda militära myndigheter har föreslagit, att dessa områden i samband med den nu föreslagna försäljningen av tomtmark till kommunen överföres i kronans ägo. Fortifikationsförvaltningen anser det vara synnerligen angeläget, att en försäljning av kronans område kommer till stånd med hänsyn till att invånarna i Karlsborg till stor del utgöres av befattningshavare i försvarets tjänst. Det synes ämbetsverket vidare skäligt, att kommunens såsom riskzon utlagda område i samband med ovannämnda försäljning förvärvas av kronan. Kronans till överlåtelse avsedda mark är redovisad å kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond, där den ingår såsom en del av en större redovisningsenhet. Fortifikationsförvaltningen har uppskattat dess bokförda markvärde till cirka 10 000 kr. Det bokförda värdet av byggnaderna utgör 51 300 kr., varav oavskrivet återstår 637 kr. 50 öre. De olika bytesområdena har värderats av fortifikationsförvaltningen. Därvid har det kronan tillhöriga området åsatts ett värde av 265 900 kr., varav 55 000 kr. belöper på byggnader och 46 000 kr. på växande skog. Värdet av kommunens område har uppskattats till 19 600 kr. I yttrande över värderingen har bostadsstyrelsen beträffande kronans område förklarat, att det angivna värdet enligt styrelsens mening borde sänkas med cirka 35 000 kr. med hänsyn till att å området befintliga byggnader icke lämpligen kan infogas i den blivande bebyggelsen å området. Förvaltningen har funnit sig böra godtaga bostadsstyrelsens uppfattning i värderingsfrågan. Härefter har kronan och kommunen enats om förenämnda mellangift av (230 900 — 19 600 =) 211 300 kr. Den träffade överenskommelsen synes fortifikationsförvaltningen skälig och för kronan godtagbar. — Bytesavtalet har godkänts av kommunalfullmäktige i Karlsborg den 19 februari 1962.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att det föreslagna bytet får genomföras och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medge

att det ifrågavarande bytet mellan kronan och Karlsborgs kommun får genomföras på i huvudsak de villkor, som angivits i det rörande bytet upprättade avtalet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Berndt Bodin